

การสอนอย่างสร้างสรรค์และจิตวิทยาการสอน (การเสวนาแลกเปลี่ยน)

โดย.....ทวิช จิตรสมบูรณ์

การสอนอย่างสร้างสรรค์

- นิยาม: เคล็ดลับหรือวิธีการสอน ที่ผู้สอนสร้างเสริมเติมแต่งขึ้นมาเอง (นอกเหนือรูปแบบการสอนมาตรฐานที่ดี) ให้สอดคล้องกับสภาพของผู้เรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้
- ไม่มีรูปแบบตายตัว
- ต้องเข้าใจสภาพเริ่มต้นของนศ.มทส.

การสอนอย่างสร้างสรรค์ (ต่อ)

- การสอน 2 ชม. นานมาก ควรพักครึ่ง อย่าสอนรวด (จิตและกายวิทยา)
- ควรบอกหัวข้อการสอนในคาบนั้นพร้อมความสำคัญ (สร้างความสนใจ)
- เขียนกระดาน หรือ เขียนบน presenter
- สร้างสรรค์ที่สุดคือสอนให้เห็นศ. เข้าใจ
 - ช้าๆ ชัดๆ
 - ปูพื้นเก่า
 - เน้นหลักการ
 - ให้เห็นศ. ไปหารายละเอียดเองใน คย./การบ้าน
- สอนโดยนศ. ไม่ต้องไปอ่านซ้ำ (สอนให้เข้าใจ)

การสอนอย่างสร้างสรรค์ (ต่อ)

- ยกตัวอย่างจากของจริง งานวิจัยประกอบ
- ใช้อุปมาอุปมัย (พระพุทธเจ้า)
- เชื่อมโยงกับวิชาอื่นๆ
- รูปภาพ แผนภูมิ
- พักสมองทุก 15 นาที ทุก 50 นาทีพักนาน 10 นาที

การสอนอย่างสร้างสรรค์ (ต่อ)

- ให้นักเรียนต่อชดจากตย.ในห้อง (บอกล่วงหน้า)
- ตั้งโจทย์การบ้านเอง หรือ ปรับจากท้ายเล่ม (นศ. มี key)
- ให้นัก.ตรวจการบ้านกันเอง แบบเดี่ยวหรือเป็นกลุ่ม (สุ่มตรวจด้วย)
- เฉลยการบ้านเฉพาะหลักการ
- แทรกมุกสนุกทางวิชาการ โดยเฉพาะเรื่องใกล้ตัว
- สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมตามโอกาส
- อารมณ์ขัน (พองาม)
- ความเมตตา (มีให้มาก)

จิตวิทยาการสอน

- มนุษย์มีสัญชาตญาณด้านอารมณ์ ทั้งด้านบวกและลบหลากหลาย
- อาจเชื่อมโยงการสอนไปยังอารมณ์เหล่านี้อย่างสร้างสรรค์
- จิตวิทยาการสอนสองระดับที่คู่ขนานกัน
 - จิตวิทยาหลังในระหว่างการสอน
 - จิตวิทยาขึ้น/สอดแทรก (ก่อน หรือ ระหว่างการสอน)

จิตวิทยาการสอน (ต่อ)

- เป้าหมายหลักของจิตวิทยาการสอน
เพิ่มประสิทธิภาพการสอนด้วยการ ปลุกเร้าและหรือเชื่อมโยงอารมณ์ของผู้เรียน ทำให้สนใจการเรียนมากขึ้น เช่น รักการเรียน เรียนอย่างสนุก เห็นคุณค่า กล้าเรียนกล้ารู้ และสนใจใฝ่รู้
- จิตวิทยาการสอนถือได้ว่าเป็นศาสตร์การสอนเชิงนามธรรมอย่างหนึ่ง
- ไม่มีกฎตายตัวย่อมโน้มเอียงตามบุคลิกภาพของผู้สอนไม่มากนักน้อย
- บ่อยครั้งไม่สามารถแยกศาสตร์จิตวิทยาออกจากศาสตร์ด้านอื่นได้เพราะเกี่ยวพันกันหรือเป็นเรื่องเดียวกัน

เคล็ดจิตวิทยาการสอน (ของข้าพเจ้า)

ความรัก : ตน สถาบันชาติ (เตรียมความพร้อมด้านจิตใจนศ.)

- ช่วงการเรียนใน ม.คือการพัฒนาตนเองที่ดีที่สุดในชีวิตทั้งชีวิต
- การเรียนคือการเล่นเกมส์อันแสนสนุกแข่งกับความโง่
- เกรดที่ดีเป็นใบเบิกทางต่องาน และ ชีวิตที่ดี (and vice versa)
- สร้างชื่อเสียงให้สถาบันและรุ่นน้อง
- กู้เอกราชให้ชาติไทย (เสียกรุงครั้งที่ 3)
- กล้าหาญในการเรียนรู้ อย่างกลัวความรู้ (เหมือนทหารกลัวอาวุธ)

ความกลัว ความขาด

นศ.ทุกคนกลัวสอบตก กลัวไม่ได้เกรดดี กลัววิชาการที่ยาก กลัวจบแล้วจะไม่ได้งานทำ กลัวว่างานที่ทำจะได้ค่าตอบแทนต่ำ ครูส่วนใหญ่โกหก (จิตวิทยา?) ว่าวิชานี้ไม่ยาก

- ชูให้กลัวว่าวิชานี้ยากมาก
- ความยากคือโอกาสที่ดีที่สุด (เงินเดือน ท้าทาย สนุก ไม่กร่อย)
- ยากกลายเป็นง่ายในที่สุด
- ออกแบบดีกรรณต์ โรงงาน ไม่ปลอดภัยเป็นอาชญากรทำร้ายสังคม (ติดคุก)
- เพื่อนร่วมงานดูถูก
- ความขาด ทำให้นศ.ไม่กล้าถาม (ให้คะแนนในการถาม, จี๋รายตัวจะเกร็ง)

ความอยาก

- ทุกคนอยากมีรายได้สูง อยากได้งานดี มีเกียรติและศักดิ์ศรี
- เงินรายได้ แปรผันตามเกรดในระดับชั้น (ตามหลักสถิติ)
- เลี้ยงดูครอบครัว
- ตำแหน่งหน้าที่ในอนาคต
- เอาเงินภาษี+พ่อแม่มาเรียน (ความกตัญญู)

จิตวิทยาระหว่างการสอน

- ควรบอกหัวข้อการสอนในคาบนั้นพร้อมความสำคัญ
- จิตวิทยาที่สำคัญที่สุดคือสอนไม่ให้เด็กเบื่อ (ไม่ได้หมายความว่าสอนปนตลก (แต่เด็กตกหมด))
- เด็กจะเบื่อถ้าไม่เข้าใจเนื้อหา ดังนั้นต้องสอนให้เข้าใจ
- เด็กมทส. อ่อนวิชาการ ควรสอนให้ช้าๆ ชัดๆ ปูฐานความรู้เดิม จะได้เข้าใจต่อเนื่อง ถ้าไม่เข้าใจต่อเนื่องเขาจะเบื่อ
- อยู่มากับคู่มือหลายๆ แล้วไม่ค่อยตั้งใจดู จนไม่เข้าใจบางประเด็นปลีกย่อย ทำให้ไม่ปะติดปะต่อ แล้วก็ไม่สนุก นำไปสู่การหลับได้ในที่สุด

จิตวิทยาระหว่างการสอน (ต่อ)

- สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง ฉะฉาน ช้าเร็ว สูงต่ำ มั่นใจ (ศรัทธา+น่าสนใจ) ถ้าราบเรียบก็อย่าให้ถึงชังกะต่าย
- สร้างบรรยากาศกันเอง (ยิ้มแย้ม ทักทาย) แต่มีวินัย ไม่ล้ำเส้น
- ยกตย. จากชีวิตจริง งานวิจัย
- ใช้ข้อสอบเก่าเป็นตย.
- บอกล่วงหน้าว่า ตย. ที่จะยกมานี้จะมีการบ้านต่อยอด
- บอกล่วงหน้าว่าหัวข้อนี้ ตัวอย่างนี้ โจทย์ข้อนี้ เคยเป็นข้อสอบปีก่อนๆ

จิตวิทยาระหว่างการสอน (ต่อ)

- มุกตลก เรื่องเล่า พongam โดยเฉพาะที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา (อจ. ต้องหมั่นสะสมมุกเหล่านี้)
- กตัญญูต่อพ่อแม่และสังคม (การหลับ คุข ขาด ถือว่าอกตัญญูต่อพ่อแม่ และสังคม)
- สอดแทรกเกี๊ยวความรู้ (หรือจิตวิทยา) ทุกๆ 15-20 นาที ค้นรายการ ผ่อนคลาย และเปลี่ยนอิริยาบถทางสมอง
- สอดแทรกการให้กำลังใจว่าวิชาการอาจเรียนทันกันหมด ถ้าสนใจใฝ่รู้ ไม่ได้ยากอย่างที่คิด ยกตัวอย่างเด็กปั้นขนมปัง ทหารนโปเลียน รมานู จันท์ ยังเป็นนักวิชาการระดับโลกได้ แม้ไม่เคยเรียนหนังสือ

สรุป

- มีจิตวิทยาให้ผู้อื่นอย่าลืมจิตวิทยาของตัวเอง
- ต้องพัฒนาความสุขในการสอนและเตรียมการสอนของตัวเอง
- อุปมาอุปมัย มุกใหม่ มุมมองใหม่

จบแค่นี้